

законодавства, дієвості взаємодії суб'єктів господарювання та формування незалежної та результативної судової та правоохоронної системи, де важливе місце займають в тому числі і арбітражні керуючі як суб'єкти, уповноважені на захист інтересів учасників господарсько-правових відносин.

Пошук дієвих адміністративно-правових механізмів впливу на ефективність здійснення загальнонаціональної та регіональної політики з питань банкрутства обумовлюється поєднанням у таких відносинах як публічного інтересу у сфері забезпечення соціально-економічного зростання, так і приватного інтересу, що полягає у визначенні прагнень суб'єктів господарювання до збереження власної платоспроможності або ж навпаки припинення господарської діяльності.

Отже, встановлення у відносинах з питань банкрутства адміністративно-правового сегменту регулювання пояснюється необхідністю: по-перше, створення умов для розвитку економічної системи на засадах стабільності; по-друге, визначення заходів стимулювання суб'єктів господарювання щодо участі у перерозподілі ВВП; по-третє, формування конкурентноздатної економіки; по-четверте, гарантування реалізації інтересів кредиторів та боржників.

Список використаних джерел:

1. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні : Указ Президента України від 22 липня 1998 року № 810/98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/810/98#Text>

Рукіна Д. О.

здобувачка вищої освіти, група
ЮД-141

Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти

Моїсеєнко Д. М.

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільно-
правових дисциплін

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

**ДО ПИТАННЯ ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОКУРОРОМ
НАЯВНОСТІ ПІДСТАВ ДЛЯ ПРЕДСТАВНИЦТВА ІНТЕРЕСІВ
ДЕРЖАВИ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ**

Такий суб'єкт, як прокурор у судовому процесі посідає особливе місце, що пояснюється важливістю його участі як у кримінальному, так і в цивільному, господарському та адміністративному судочинстві. У зв'язку з

цим інститут представництва прокурором інтересів держави в суді має безпосередній вплив на такі важливі питання, як право на справедливий розгляд справи незалежним і неупередженим судом та дотримання принципів змагальності судового процесу і рівності сторін. У цьому контексті у сучасних умовах розвитку все більшого значення набуває вдосконалення організації та діяльності такого інституту, як прокуратура.

Актуальність вибраної теми зумовлена значною кількістю наукових досліджень окремих аспектів участі прокурора у цивільному судочинстві. Серед найбільш ґрунтовних праць треба виокремити імена таких авторів: О. Анпілогов, К. Гузе, О. Богоделов, В. Бонтлаб, М. Руденко, І. Оксенчук, С. Подоляка, М. Ніклаєва, С. Фурса, О. Нестерцова-Собакар, І. Ярош та інші.

Представницька функція, яка здійснюється органами прокуратури, є однією з найефективніших форм захисту законних інтересів держави перед судом, який на сьогодні не має дієвої альтернативи серед органів державної влади і контролю, а також у контексті мотивації та порядку досягнення позитивних результатів, особливо щодо оскарження незаконних судових рішень для усієї системи правосуддя, судової практики та реального виконання судових рішень.

Відзначимо, що визначення правового статусу прокурора передбачене на конституційному рівні. Тож п. 3 ст. 131-1 Конституції України регламентоване положення щодо представницької функції інтересів держави [2], проте за ст. 23 ЗУ «Про прокуратуру» прокурор захищає інтереси громадян [3]. Ці положення призводять до законодавчої колізії, яка звичайно вирішується на користь норм Конституції України, проте це породжує суперечності у висновках окремих дослідників, що потребує узгодження з положеннями Конституції України в частині участі прокурора у цивільному процесі.

Принагідно зауважити, що ст. 23 Закону України «Про прокуратуру» регламентовано підстави представлення інтересів держави в суді до яких віднесено порушення або загрози порушення інтересів держави, якщо захист цих інтересів не здійснює або неналежним чином здійснює орган державної влади, орган місцевого самоврядування чи інший суб'єкт владних повноважень, до компетенції якого віднесені відповідні повноваження, а також у разі відсутності такого органу. Тож, упорядковуючи його функції, законодавці прагнули наблизити повноваження прокурорів до повноважень адвокатів при наданні правової допомоги, дотримуючись політики, яка приводить норми чинного законодавства щодо прокурорського представництва у відповідність до міжнародних стандартів.

З огляду на вичерпний перелік підстав для представництва прокуратури, її роль у цій сфері є допоміжною щодо органів державної влади та органів місцевого самоврядування, які з цією метою самостійно подають заяви до суду. Метою є уникнення абстрактного розгляду питання участі прокурора в судовому процесі, дотримуючись принципу рівності.

Водночас у практиці Європейського суду участь прокурора в окремих випадках розглядається як ситуація, яка фактично погіршує процесуальне становище особи, на яку спрямовано обвинувачення. Наприклад, у справі «Феррейра Алвес проти Португалії» (№ 25053/05, 21 червня 2007 р.) Європейський суд з прав людини наголосив, що не має значення, чи є прокурор стороною у справі, оскільки він може вплинути на рішення суду і цей вплив може завдати шкоди заявнику (пункт 38). Тому питання щодо обґрунтованості підстав участі прокурора для представництва інтересів держави в суді оцінюються та вирішуються суддями на основі власних переконань, що в окремих випадках може створювати передумови для процесуальних зловживань з метою недопущення прокурора до судового розгляду справи.

При цьому, навіть враховуючи особливу важливість державних інтересів, у прокурора відсутній реальний механізм боротьби із формальними зауваженнями під час участі в судовому процесу. Крім того, відповідно до положень ч. 4 с. 23 Закону України «Про прокуратуру» наявність підстав для представництва може бути оскаржено уповноваженим суб'єктом.

Така ситуація не узгоджується з концепцією публічного інтересу. У зв'язку з цим заслуговує на увагу позиція М. Стефанчука, який наголошує, що централізована модель представництва прокуратурою інтересів, у тому числі представництва в суді, має бути обумовлена саме необхідністю захисту публічного інтересу. При цьому сам публічний інтерес треба розуміти не як інтерес держави, а як інтерес органу державної влади, що представляє державу, який ще можна визначити у вузькому сенсі як інтерес держави [5, с. 87–88]. Тож інтереси держави в широкому розумінні є проєкцією законних інтересів суспільства загалом, в тому числі і тоді, коли вони представляють інтереси невизначеного кола осіб.

Отже, найважливішою гарантією дотримання законних прав та інтересів усіх учасників судового процесу є представницька функція прокурора, який наглядає за правильністю введення процесу. Проаналізувавши представництво прокуратурою інтересів держави в контексті конституційної реформи, ми зробили висновок, що вона потребує конституційного узгодження та перегляду чинного законодавства з метою дотримання встановлених законом процедур. Через що дуже важливо внести зміни до відповідних нормативно-правових актів з метою конкретизації виняткових випадків, коли прокурор має право захищати інтереси держави в суді. Без таких змін ефективність і результативність представницької функції прокурора в цій сфері буде мінімальною, адже наявність неузгодженості положень призводить до розбіжностей та втрати довіри до системи правосуддя.

Список використаних джерел:

1. Волкова Н. В. Щодо участі прокурора у цивільному процесі (окремі аспекти). *Правова держава*. Одеса : Фенікс, 2016. Вип. 21. С. 115–120.
2. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Про прокуратуру : Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>
4. Цивільний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
5. Стефанчук М. М. У пошуках оптимальної моделі реалізації прокуратурою функції представництва інтересів громадянина або держави в суді. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2015. № 3. С. 85–99.

Рукіна Д. О.

здобувачка вищої освіти, група ЮД-141
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Науковий керівник:

Карпенко Р. В.

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри
цивільно-правових дисциплін
*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

**ПОСВІДЧЕННЯ ЗАПОВІТУ НОТАРІУСОМ В УМОВАХ ВОЄННОГО
СТАНУ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ**

Реформа цивільно-правових відносин відіграє важливу роль на сучасному етапі розвитку України у зв'язку з активними соціально-економічними перетвореннями. Цей процес, зокрема, вимагає внесення змін до цивільного законодавства в частині спадкування. Національним законодавством передбачено дві форми спадкування на підставі закону та за заповітом. У цьому контексті треба загадати Постанову № 164 «Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану», яка була схвалена Кабінетом Міністрів України 28 лютого 2022 року, відповідно до якої вчинення нотаріальної дії має свої особливості:

1. Посвідчення довіреностей та заповітів, засвідчення справжності підпису на документах без використання спеціальних бланків нотаріальних документів, а на звичайному папері.
2. Зупинення перебігу строку для прийняття спадщини на час дії